

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3528/2023
04.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Митровић, адвокат из ..., против туженог ПД "Wacker Neuson" Крагујевац, са седиштем у Крагујевцу, чији је пуномоћник Саша Синђелић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2655/22 од 07.03.2023. године, у седници одржаној 04.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2655/22 од 07.03.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 678/21 од 15.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се поништи решење туженог без броја од 14.09.2018. године којим је тужиоцу отказан уговор о раду бр. .. од 10.02.2013. године и радни однос престаје даном коначности предметног решења, односно даном његовог достављања запосленом. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се обавезе тужени да му на име накнаде штете уместо враћања на рад исплати износ од 164.439,00 динара (три нето зараде), са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом исплати трошкове поступка у износу од 221.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2655/22 од 07.03.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је дао одговор на ревизију, уз захтев за накнаду трошкова.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23) и утврдио да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није почињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је код туженог био у радном односу на основу Уговора о раду бр. .. од 10.02.2013. године (са Анексима 1, 2 и 3 од 01.02.2015. године), на пословима радног места Ово радно место је са повећаним ризиком (Акт о процени ризика од 08.05.2009. године), због чега је тужилац периодично пролазио здравствену контролу са оценом да је способан за рад на том радном месту (извештаји од 02.02.2015. године, 23.01.2017. године и 23.01.2018. године). Решењем туженог од 22.08.2018. године (чији је саставни део био списак запослених) наложено је запосленима у организационој целини Производња (у којој је тужилац радио) да раде у суботу 25.08.2018. године (од 06,00 до 14,00 часова прва смена и од 14,00 до 22,00 часова друга смена) због изненадног повећања обима посла који је неопходно завршити у одређеном року, са правом запосленог да за рад дужи од пуног радног времена има увећану зараду у висини од 26% од основне зараде, али и да непоступање по истом представља кршење радне дисциплине и да може представљати основ за раскид уговора о раду. Ово решење било је објављено на огласној табли туженог дана 22.08.2018. године. Поред тога, непосредни руководиоца тужиоца ББ, поступајући у складу са налогом свог непосредног претпостављеног ВВ, уручивао је наведено решење лично запосленима који су требали да обаве рад наведеног суботе. Тужилац је одбио пријем овог решења, поводом чега је његов непосредни руководиоца саставио белешку коју је предао послодавцу. Тужилац је саставио писмено које је назвао "изјава" (на којем није наведен датум) у којем је навео да „не може да дође у суботу на посао зато што у понедељак неће имати шта да ради исто као и претходног понедељка“ (изјава је заведена код послодавца у деловодну књигу са даном 23.08.2018. године). Тужилац није дошао да ради у суботу 25.08.2018. године, а изостанак није оправдао.

Предметним решењем туженог од 14.09.2018. године, тужиоцу је отказан уговор о раду јер је својом кривицом извршио повреду радне обавезе из члана 179. став 2. тачка 5. Закона о раду у вези члана 97. став 3. тачка 3. Правилника о раду (одбијање прековременог рада у случајевима превиђеним законом) јер је упркос благовременом и недвосмисленом обавештењу о постојању потребе за прековременим радом неоправдано одбио да обавља послове и извршава налоге послодавца и зато што није поштовао радну дисциплину код послодавца у смислу члана 179. став 3. тачка 1. Закона о раду у вези члана 97. став 3. тачка 6 Правилника о раду туженог (неоправдано изостајање са рада највише три радна дана са прекидима у току 12 месеци (члан 97. став 3. тачка 3.)). Ово стога што није поступио по решењу послодавца од 22.08.2018.

године којим је наложен прековремени рад у суботу 25.08.2018. године због изненадног повећања посла, који није планиран, а који је било неопходно завршити у одређеном року с обзиром на то да тога дана није дошао да ради, са којим налогом је био упознат тако што је решење било објављено на огласној табли компаније и преко непосредног руководиоца који је покушао да му исто уручи, а тужилац је одбио пријем овог решења, након чега је исто лице саставило белешку и предало је Одељењу људских ресурса, да је тужилац усвојој изјави (поводом овог налога) између осталог, навео да у суботу „не може да дође на посао јер у понедељак неће имати шта да ради исто као и претходног понедељка“. Упозорењем од 29.08.2018. године, тужени је упозорио тужиоца да су се стекли разлози да му буде отказан уговор о радуса истим разлозима због којих му је предметним решењем отказан уговор о раду, а тужилац се 04.09.2018. године изјаснио на наводе упозорења тако што их је оспорио. Тужичева зарада за август месец 2018. године износила је 54.813,29 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев с позивањем на чланове 179. став 2. тачка 5. и 179. став 3. тачка 1. Закона о раду и на чланове 14. и 97. став 3. тачка 3. Правилника о раду туженог (одбијање прековременог рада у случајевима превиђеним законом). Према ставу нижестепених судова у конкретном случају постојао је основ за престанак радног односа тужиоцу. У току поступка, утврђено је да је тужени дана 22.08.2018. године донео решење којим је наложио запосленима у организационој целини Производња да раде у суботу 25.08.2018. године (од 0,6 до 14,00 часова прва смена и од 14,00 до 22,00 часова друга смена) из разлога изненадног повећања обима посла који је неопходно завршити у одређеном року, које је истог дана објављено на огласној табли туженог, да је тужилац одбио пријем овог решења, након што се упознао са садржином истог, и написао изјаву у којој је навео „да не може да дође у суботу на посао, зато што у понедељак неће имати шта да ради, исто као и претходног понедељка“, а на рад није дошао у суботу 25.08.2018. године. Тужилац у току поступка није доказао у смислу члана 231. ЗПП да је постојао оправдани разлог за одбијање прековременог рада, посебно ако се узме у обзир и садржина изјаве коју је написао и наведени разлог одбијања прековременог рада. Стога су се у радњама тужиоца стекла обележја повреде радне обавезе из члана 179. став 3. тачка 1. Закона о раду, као и члана 97. став 2. тачка 3. Правилника о раду туженог од 24.11.2017. године, којим је прописано да повреду радне обавезе чини одбијање прековременог рада у случајевима предвиђеним законом. Приликом одлучивања, имали су у виду да суд у виду да се тужени у упозорењу о отказу и у решењу о отказу позвао и на члан 179. став 3. тачка 1. Закона о раду (непоштовање радне дисциплине) у вези са чланом 97. став 3. тачка 6 Правилника о раду туженог (неоправдано изостајање са рада највише три радна дана са прекидима у току 12 месеци), чије постојање када је реч о тако прописаном изостанку са рада није доказао, а суд није везан правном квалификацијом отказног разлога, већ је везан чињеничним описом радњи запосленог која се подводи под одговарајући материјални пропис. У овом случају, чињенични опис радње садржи и отказни разлог из члана 179. став 3. тачка 1. Закона о раду (непоштовање радне дисциплине у виду неоправданог одбијања запосленог да обавља послове и извршава налоге послодавца у складу са законом).

Другостепени суд је додатно дао разлоге да се у ситуацији када послодавац донесе решење о обавези запослених да раде дуже од пуног радног времена због изненадног повећања обима посла који је неопходно завршити у одређеном року, као

што је то тужени урадио у конкретном случају (као и у ситуацији када се такво поступање понавља) не може говорити о злоупотреби права од стране послодавца, јер је таква одлука послодавца заснована на одредби члана 53. Закона о раду и одредби члана 14. Правилника туженог, а тужилац се потписивањем Уговора о раду сагласио да се прековремени рад изводи у складу са законом и захтевом послодавца (члан 3. став 1. истог), а потписивањем Анекса 1, 2 и 3. уговора о раду обавезао се да ће поштовати закон, опште акте туженог (у које спада и Правилник о раду). Утврђено је да је тужилац упознат са садржином налога за оабављање прековременог рада, јер је оно било истакнуто на огласној табли туженог у организационој јединици у којој је тужилац радио, тако да је послодавац на тај начин поступио у складу са одредбом члана 16. став 3. Правилника, јер је запосленог благовремено односно у року не краћем од 48 часова унапред обавестио о њиховој радној обавези коју треба да обаве одређеног дана. То што првостепени суд није утврдио у колико је тачно сати и минута њему и осталим запосленима извршена или покушана да буде извршена достава решења није од утицаја на правилност и законитост побијане пресуде. Суштина је да је тужилац одбио пријем наведеног решења, што је утврђено са сигурношћу читањем службене белешке његовог непосредног руководиоца ББ заведене код послодавца, које наводе је он поновио и у свом исказу током саслушања у својству сведока пред судом, чијем исказу је првостепени суд поклонио веру, али и читањем изјаве тужиоца заведене код туженог 23.08.2018. године, у којем је известио послодавца да не може да дође у суботу и о разлозима због којих не може да дође.

По оцени Врховног суда, побијана другостепена одлука је заснована на правилној примени материјалног права.

Према члану 53. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр.24/05...113/17), који је био на снази у време доношења решења о отказу уговора о раду, на захтев послодавца запослени је дужан да ради дуже од пуног радног времена у случају више силе, изненадног повећања обима посла и у другим случајевима када је неопходно да се у одређеном року заврши посао који није планиран. Према члану 55. став 1. овог закона, радна недеља траје пет радних дана; распоред радног времена у оквиру радне недеље утврђује послодавац (став 2.); радни дан, по правилу траје 8 часова (став 3.); послодавац код кога се рад обавља у сменама, ноћу или када природа посла и организација рада то захтева – радну недељу и распоред радног времена може да организује и на други начин (став 4.). Према члану 56. став 1. овог закона, послодавац је дужан да обавести запослене о распореду и промени распореда радног времена најмање пет дана унапред, осим у случају увођења прековременог рада.

Чланом 179. став 2. тачка 5. Закона о раду прописано је да послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђену општим актом, односно уговором о раду. Чланом 179. став 3. тачка 1. истог закона прописано је да послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који не поштује радну дисциплину, и то ако неоправдано одбије да обавља послове и извршава налоге послодавца у складу са законом.

Правилником о раду туженог од 24.11.2017. године, чланом 14. прописано је да је у случају више силе, изненадног повећања обима посла, када је неопходно да се у одређеном року заврши посао који није планиран, потребе отклањања опасности од штете или због специфичног захтева тржишта, запослени дужан да на захтев

послодавца ради и у друго радно време или да ради дуже од пуног радног времена. Чланом 15. истог правилника прописано је да се прековремени рад обавља на основу писане инструкције послодавца. Чланом 16. став 3. истог правилника прописано је да обавештење запосленог о прековременом раду не може бити краће од 48 часова унапред у случају потребе посла услед наступња непредвиђених околности. Чланом 97. став 2. тачка 3. истог правилника прописано је да повреду радне обавезе чини одбијање прековременог рада у случајевима предвиђеним законом. Чланом 97. став 3. тачка 3. истог правилника прописано је да се повредом радне дисциплине сматра неоправдано изостајање са рада највише 3 радна дана са прекидима у току 12 месеци.

Уговором о раду од 10.02.2013. године парничне странке су, између осталог, уговориле: да радно време запосленог износи 40 сати недељно/8 сати дневно; да је запослени сагласан да прековремени рад изводи у складу са законом и захтевом послодавца (члан 3. став 1.); да радни однос запосленог може престати, између осталог, и тако што му послодавац може отказати уговор о раду уколико за то постоје оправдани разлози који се односе на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца, као и да послодавац отказује уговор о раду запосленом у поступку који је предвиђен законом (члан 8.). Потписивањем Анекса 1, 2 и 3. уговора о раду тужилац се обавезао да ће поштовати закон и опште акте туженог.

Имајући у виду наведено, по оцени Врховног суда, правилан је закључак нижестепених судова да су се у радњама тужиоца стекла обележја повреде радне обавезе из члана 179. став 2. тачка 5. Закона о раду у вези чланова 14. и 97. став 2. тачка 3. Правилника о раду туженог учињене његовом кривицом и непоштовања радне дисциплине из члана 179. став 3. тачка 1. Закона о раду у вези члана 14. Правилника о раду туженог, па му је предметним решењем туженог од 14.09.2018. године законито престао радни однос. Пре отказа уговора о раду, тужени послодавац је тужиоца писаним путем упозорио на постојање разлога за отказ, у складу са обавезом из члана 180. Закона о раду. Како је тужиоцу законито престао радни однос, то нема основа за накнаду штете из члана 191. став 4. Закона о раду која супституише захтев за враћање на рад.

Супротно наводима ревизије, која се позива на члан 185. ставови 2-4 у вези члана 172. Закона о раду, тужени је извршио доставу предметног решења о отказу уговора о раду тужиоцу на начин прописан наведеним законским одредбама, а тужилац супротно није доказао. Поред тога, супротно наводима ревизије, другостепени суд имао у виду и одредбу члана 33. став 1. тачка 4. Закона о безбедности и здрављу на раду ("Службени гласник РС", бр. 101/05 ... 113/17), којом је прописано да запослени има право да одбије да ради, између осталог, и дуже до пуног радног времена, односно ноћу ако би, према оцени Службе медицине рада, такав рад могао да погорша његово здравствено стање и у вези с тим правилно оценио да тужилац током поступка није доказао да би рад дужи од пуног радног времена одређен решењем туженог од 22.08.2018. године према оцени Службе медицине рада могао да погорша његово здравствено стање, иако је терет доказивања ове чињенице био на њему, применом члана 231. ЗПП. Ово стога што је тужилац према извештајима о извршеним периодичним лекарским прегледима из 2015, 2017. и 2018. године био способан за рад на радном месту "...", а у својој изјави је навео да неће да ради суботом из неког другог разлога, а не због нарушеног здравственог стања. И по оцени Врховног суда, тужилац није доказао да је прековремени рад на пословима које он обавља недозвољен, јер је

према члану 53. став 4. Закона о раду забрана прековременог рада односи само на запослене који раде на радном месту са скраћеним радним временом (члан 52. Закона о раду), што овде није случај. У таквој ситуацији, имајући у виду разлог због којег је тужилац одбио да дође на рад у радну суботу, правилно је одбијен као сувишен предлог за извођењем доказа вештачењем.

И остале изнете ревизијске наводе ревизијски суд оцењује неоснованим, зато што се њима посредно указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, што на основу члана 407. став 2. ЗПП није дозвољен ревизијски разлог.

Из наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Захтев туженог за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију је одбијен као неоснован јер нису били потребни за вођење ове парнице, у смислу члана 154. став 1. ЗПП.

На основу члана 165. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**